

Prawa człowieka

1 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Organizacją międzynarodową powołaną do niesienia pomocy humanitarnej na mocy prawa międzynarodowego jest

- A. Save the Children.
- B. Lekarze bez Granic.
- C. Międzynarodowy Komitet Ratunkowy.
- D. Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża.

2 Oceń, czy podane zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Uczelnię publiczną powołuje minister ds. szkolnictwa wyższego, który wpisuje ją do stosownej ewidencji.	P	F
2.	Organami wewnętrznymi zarówno uczelni publicznych, jak i niepublicznych są rada uczelni, senat i rektor.	P	F
3.	Uczelnię publiczną od niepublicznej odróżnia sposób nadawania statutu, który w uczelni publicznej jest uchwalany przez jej senat.	P	F

3 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Pomoc udzielana więźniom politycznym przez organizacje pozarządowe jest przykładem realizacji funkcji

- A. społecznej.
- B. humanitarnej.
- C. regulacyjnej.
- D. informacyjno-edukacyjnej.

4 Uporządkuj wymienione organizacje pozarządowe od tej założonej najwcześniej do tej, która powstała najpóźniej. W tym celu wpisz w wyznaczone miejsca cyfry od 1 do 4.

- A. Amnesty International –
- B. Helsińska Fundacja Praw Człowieka –
- C. Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża –
- D. Human Rights Watch –

5 Spośród wymienionych działań podejmowanych na rzecz walki o prawa człowieka wskaż te, które są charakterystyczne dla Amnesty International.

- A. wszczynanie postępowań sądowych w sprawach o naruszenie praw człowieka
- B. lobbowanie na rzecz wprowadzenia przepisów gwarantujących prawa człowieka
- C. akcje na rzecz uwolnienia osób więzionych za poglądy lub za przynależność etniczną
- D. niesienie pomocy ofiarom konfliktów zbrojnych
- E. lobbowanie na rzecz zniesienia kary śmierci
- F. pisanie listów w obronie więźniów politycznych
- G. prowadzenie telefonu zaufania dla ofiar przemocy i ich rodzin

6 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Najstarszą polską organizacją pozarządową działającą na rzecz przestrzegania praw człowieka jest

- A. Polska Akcja Humanitarna.
- B. Komitet Helsiński.
- C. Caritas Polska.
- D. Helsińska Fundacja Praw Człowieka.

7 Przyporządkuj wymienione organizacje zajmujące się ochroną praw człowieka (1–4) do właściwych opisów (A–E)

1. Amnesty International

2. Helsińska Fundacja Praw Człowieka

3. Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy

4. Human Rights Watch

A. Niesie pomoc ludziom poszkodowanym w wyniku wojen, klęsk żywiołowych i katastrof.

B. Kontroluje, czy prawa jednostki są przestrzegane w poszczególnych państwach na świecie, oraz gromadzi informacje o naruszeniach tych praw.

C. Monitoruje proces tworzenia prawa w Polsce i ocenia nowe regulacje w kontekście ich wpływu na ochronę praw człowieka.

D. Działa na rzecz osób dyskryminowanych m.in. z powodu poglądów politycznych, przynależności etnicznej, języka czy koloru skóry.

E. Zajmuje się zwalczaniem zagrożeń, które wynikają z upowszechnienia się nowoczesnych środków śledzenia i nadzorowania aktywności jednostek.

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____

8 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Nadzorowaniem pracy polskich sądów zajmuje się

A. Fundacja Panoptikon.

B. Fundacja Court Watch Polska.

C. Helsińska Fundacja Praw Człowieka.

D. Fundacja La Strada

9 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Celem działalności Fundacji La Strada jest

A. monitorowanie wykorzystywania technologii informatycznych.

B. pomoc rodzinom w trudnym położeniu ekonomicznym.

C. poprawa funkcjonowania polskiego wymiaru sprawiedliwości.

D. zwalczanie handlu ludźmi.

10 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Organem pomocniczym ONZ, który od 2006 r. zajmuje się szeroko pojmowaną kwestią praw człowieka, jest

A. Komisja Praw Człowieka.

B. Komitet Praw Człowieka.

C. Rada Praw Człowieka.

D. Wysoki Komisarz NZ ds. Praw Człowieka.

11 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Pierwszym wydanym przez ONZ aktem regulującym kwestię praw człowieka jest

A. Konwencja dotycząca statusu uchodźców.

B. Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych.

C. Konwencja o prawach dziecka.

D. Powszechna deklaracja praw człowieka.

12 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Sądzeniem osób, które łamały prawa człowieka podczas sprawowania funkcji publicznych lub wojskowych, a w szczególności dopuszczały się zbrodni wojennych, zajmuje się niezależny od ONZ

A. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości.

B. Międzynarodowy Trybunał Karny.

C. Komitet Praw Człowieka.

D. Europejski Trybunał Praw Człowieka.

13 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Możliwość złożenia indywidualnej skargi do Komitetu Praw Człowieka przewidziano w protokołach fakultatywnych do

A. Karty Narodów Zjednoczonych.

B. Powszechnej deklaracji praw człowieka.

C. Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych.

D. Międzynarodowego paktu praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych.

14 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Monitorowanie stanu przestrzegania praw jednostki w państwach członkowskich ONZ należy do kompetencji

A. Rady Praw Człowieka.

B. Wysokiego Komisarza NZ ds. Praw Człowieka.

C. Rady Bezpieczeństwa ONZ.

D. Międzynarodowego Trybunału Karnego.

15 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Z wnioskiem o postawienie przed Międzynarodowym Trybunałem Karnym osoby oskarżonej o zbrodnie wojenne może wystąpić m.in.

- A. Sekretarz Generalny ONZ. C. Rada Bezpieczeństwa ONZ.
B. Zgromadzenie Ogólne ONZ. D. Wysoki Komisarz NZ ds. Praw Człowieka.

16 Oceń, czy podane zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Przyjmowanie i badanie zawiadomień o zbrodniach przeciwko ludzkości należy do kompetencji Urzędu Prokuratora działającego przy Międzynarodowym Trybunale Karnym.	P	F
2.	Przed Międzynarodowym Trybunałem Karnym można postawić osoby fizyczne, organizacje wojskowe i państwa odpowiedzialne za zbrodnię ludobójstwa.	P	F
3.	Oskarżony, któremu przed Międzynarodowym Trybunałem Karnym udowodniono zbrodnię, może zostać skazany na dożywotnie więzienie, a wyrok jest w takim wypadku ostateczny.	P	F

17 Wymień trzy zadania Wysokiego Komisarza NZ ds. Uchodźców.**18 Wskaż właściwe dokończenie zdania.**

Europejski Trybunał Praw Człowieka jest organem powołanym w ramach systemu

- A. Unii Europejskiej.
B. Rady Europy.
C. Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.
D. Organizacji Narodów Zjednoczonych.

19 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Europejski Trybunał Praw Człowieka powołano na podstawie przepisów

- A. Europejskiej karty społecznej. C. Aktu końcowego KBWE.
B. Karty praw podstawowych UE. D. Europejskiej konwencji praw człowieka.

20 Oceń, czy podane zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Z podstawowego katalogu praw i wolności zawartego w Europejskiej konwencji praw człowieka, uchwalonej w 1950 r., wynika całkowite zniesienie kary śmierci – zarówno w czasie pokoju, jak i podczas wojny.	P	F
2.	Sędziowie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka są wybierani przez Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy na 9-letnią kadencję, a każdy z nich reprezentuje jedno państwo członkowskie Rady.	P	F
3.	Skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka może wnieść osoba fizyczna, organizacja pozarządowa lub państwo, a nadzór nad wykonaniem jego wyroków sprawuje Komitet Ministrów Rady Europy.	P	F

21 Wskaż warunki, które musi spełniać skarga do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, aby została przekazana do merytorycznego rozstrzygnięcia przez sędziów.

- A. wniesienie za pośrednictwem organów stojących na straży praworządności i praw człowieka w danym państwie
B. złożenie w terminie do 8 miesięcy od daty doręczenia skarżącemu ostatecznego rozstrzygnięcia w jego sprawie
C. wyczerpanie przez skarżącego dostępnych mu krajowych środków zaskarżenia
D. sporządzenie w jednym z dwóch języków urzędowych Rady Europy, czyli po angielsku lub francusku
E. skarga dotycząca sprawy, w której skarżący poniósł znaczące straty materialne lub osobiste z powodu decyzji władz

22 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Składane przez państwa raporty dotyczące realizacji zobowiązań, które wynikają z zapisów Europejskiej karty społecznej, ocenia

- A. Europejski Komitet Praw Społecznych.
- B. Komisarz Praw Człowieka Rady Europy.
- C. Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich.
- D. Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka.

23 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

W Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej

- A. wprowadzono instytucję obywatelstwa Unii Europejskiej.
- B. zagwarantowano obywatelom UE czynne i bierne prawo wyborcze do Parlamentu Europejskiego.
- C. powołano Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich.
- D. określono możliwość nakładania sankcji na państwa UE naruszające prawa człowieka.

24 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Obywatel państwa członkowskiego UE może wnieść skargę na działalność unijnych urzędników do

- A. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.
- B. Europejskiego Komitetu Praw Społecznych.
- C. Komisarza Praw Człowieka Rady Europy.
- D. Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich.

25 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

W ramach systemu OBWE monitorowaniem przestrzegania procedur wyborczych zajmuje się

- A. Wysoki Komisarz OBWE ds. Mniejszości Narodowych.
- B. Przedstawiciel OBWE ds. Wolności Mediów.
- C. Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka.
- D. Zgromadzenie Parlamentarne OBWE.

26 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Orzekanie w sprawie skargi dotyczącej niekonstytucyjności konkretnych przepisów prawa należy do kompetencji

- A. Trybunału Konstytucyjnego.
- B. Trybunału Stanu.
- C. Sądu Najwyższego.
- D. Ministra Sprawiedliwości.

27 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Ze skargi konstytucyjnej można skorzystać wtedy, gdy w danej sprawie

- A. złożono wcześniej wnioski do Rzecznika Praw Obywatelskich.
- B. wyczerpano wszystkie dostępne środki zaskarżenia.
- C. zaskarżony przepis został uznany za niekonstytucyjny i naruszający prawa człowieka.
- D. zastosowano tzw. przymus adwokacko-radcowski.

28 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Prawa mniejszości narodowych i etnicznych zostały zagwarantowane w II rozdziale Konstytucji RP, w jego części poświęconej

- A. zasadom ogólnym.
- B. wolnościom i prawom osobistym.
- C. wolnościom i prawom politycznym.
- D. wolnościom i prawom kulturalnym.

29 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Do praw przysługujących wyłącznie osobom nieposiadającym polskiego obywatelstwa należą

- A. prawo do swobodnego opuszczenia terytorium RP i powrotu do kraju.
- B. wolność od ekstradycji i prawo do swobodnego poruszania się po terytorium RP.
- C. prawo do azylu i ubiegania się o status uchodźcy.
- D. wolność sumienia i religii oraz wyrażania poglądów.

30 Wskaż prawa i wolności polityczne, które przysługują wyłącznie obywatelom Rzeczypospolitej Polskiej.

- A. prawo do udziału w referendum
- B. możliwość zrzeszania się
- C. dostęp do stanowisk w służbie publicznej
- D. prawo do informacji publicznej
- E. organizacja pokojowych zgromadzeń
- F. czynne prawo wyborcze
- G. możliwość składania petycji
- H. wolność wyrażania poglądów
- I. prawo do nauki

31 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Do sądowych środków ochrony praw człowieka przewidzianych w Konstytucji RP należy prawo do

- A. wystąpienia z wnioskiem o interwencję do Rzecznika Praw Obywatelskich.
- B. wynagrodzenia szkody wywołanej niezgodnym z prawem działaniem organów władzy publicznej.
- C. odwołania się od orzeczeń i decyzji wydanych w postępowaniu administracyjnym.
- D. wniesienia skargi do Trybunału Konstytucyjnego.

32 Oceń, czy podane zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

1.	Rzecznik Praw Obywatelskich może zająć się sprawą, która dotyczy naruszenia praw jednostki wskutek działania lub zaniechania organów władzy publicznej, tylko na wniosek osoby poszkodowanej.	P	F
2.	Rzecznik Praw Obywatelskich rozpatruje wnioski składane przez obywateli RP, organizacje obywatelskie, organy władzy samorządowej oraz cudzoziemców i bezpaństwowców.	P	F
3.	Przy składaniu wniosku do Rzecznika Praw Obywatelskich o interwencję w sprawie ochrony wolności i praw obowiązuje przymus adwokacko-radcowski.	P	F

33 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Jeśli Rzecznik Praw Obywatelskich stwierdził naruszenie praw i wolności danej osoby, może

- A. przeprowadzić postępowanie wyjaśniające.
- B. wystąpić do Sejmu RP z wnioskiem o zlecenie kontroli NIK.
- C. wskazać wnioskodawcy przysługujące mu prawa.
- D. zażądać wszczęcia właściwego postępowania sądowego.

34 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Stwierdzenie, że prawa człowieka przynależą jednostce od jej narodzin do śmierci, oznacza, że są one

- A. powszechne.
- B. nienaruszalne.
- C. niezbywalne.
- D. przyrodzone.

35 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Trzecią generację praw człowieka tworzą prawa

- A. solidarnościowe.
- B. obywatelskie.
- C. wolnościowe.
- D. gospodarcze.

36 Zaznacz te prawa człowieka, które należą do pierwszej generacji.

- A. prawo do pracy
- B. wolność słowa
- C. prawo własności
- D. prawo do demokracji
- E. prawo do ochrony zdrowia
- F. wolność zgromadzeń
- G. prawa wyborcze
- H. wolność wyznania

37 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Klauzule derogacyjne oznaczają, że państwo może

- A. zawiesić wszystkie prawa obywatelskie, jeśli wymagają tego okoliczności.
- B. wprowadzić przepisy ograniczające niektóre prawa i wolności.
- C. czasowo uchylić wykonywanie określonych przepisów z zakresu praw człowieka.
- D. ograniczyć prawa człowieka, jeśli służy to ochronie zdrowia, życia lub moralności.

38 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Konstytucja RP dopuszcza zawieszenie wykonywania praw człowieka

- A. w ramach przeciwdziałania zagrożeniu terrorystycznemu.
- B. po wprowadzeniu jednego ze stanów nadzwyczajnych.
- C. po napaści na Polskę dokonanej przez inne państwo.
- D. w razie katastrofy naturalnej lub spowodowanej przez człowieka.

39 Zaznacz właściwe dokończenie zdania.

Państwem europejskim, w którym obowiązuje kara śmierci, jest

- A. Turcja.
- B. Rosja.
- C. Francja.
- D. Białoruś.

40 Wskaż właściwe dokończenie zdania.

Wartością, która jest fundamentem koncepcji praw człowieka, jest

- A. wolność.
- B. godność.
- C. równość.
- D. sprawiedliwość.

41 Uporządkuj chronologicznie akty gwarantujące prawa człowieka. W tym celu wpisz w wyznaczone miejsca cyfry od 1 do 4.

- A. Powszechna deklaracja praw człowieka – .....
- B. Deklaracja praw Wirginii – .....
- C. Wielka Karta Swobód – .....
- D. Deklaracja praw człowieka i obywatela – .....